

JÓJÁRT Krisztián:¹ A fehérorosz–orosz katonai kapcsolatok

Vezetői összefoglaló

- Minszk és Moszkva között a védelmi együttműködés szoros és szerteágazó, a hadiipar területén pedig a két ország kölcsönösen egymásra utalt.
- A fehérorosz alkotmány tiltja a fehérorosz haderő külföldön való alkalmazását, amit az új katonai doktrína is megerősített.
- Az orosz katonai jelenlét Fehéroroszország területén jelenleg marginális, viszont ennek bővítésére vannak orosz törekvések.
- A minszki vezetés ugyanakkor az ukrainai háború óta aggodalommal szemléli az orosz lépéseket, ezért folyamatosan ellenáll minden olyan szándéknak, mely az orosz katonai jelenlét növelését célozza és igyekszik semleges álláspontot felvenni.
- Minszk szuverenitásának megsértése nélkül egy orosz katonai művelet indítása fehérorosz területen keresztül valószerűtlen.
- Ugyanakkor a hadgyakorlatok és a legutóbbi orosz csapattelepítések azt mutatják, hogy Moszkva készen állna Fehéroroszország szuverenitásának megsértésére, ha érdekeit veszélyeztetve látja.

A fehérorosz–orosz katonai együttműködés a három balti állam és Lengyelország politikai és katonai vezetése részéről az ukrán–orosz konfliktus óta kiemelt figyelmet kap. A négy ország kapcsolata Oroszországgal történelmileg is „terhelt”, az ukrán válság óta tett orosz lépéseket pedig a szokásosnál is fokozottabb figyelem övezi a NATO keleti határán. Az elemzés a varsói NATO-csúcs-hoz közeledve a fehérorosz–orosz katonai együttműködés aktuális helyzetét és annak a NATO-ra gyakorolt esetleges fenyegetését vizsgálja, értékeli.

Katonai kapcsolatok

A két ország, amely 1999 óta – legalábbis papíron – államszövetséget alkot egymással, kiterjedt együttműködést folytat katonai téren.² Ennek egyik legfőbb eleme a szovjet időkből megörökölt munkamegosztás a védelmi ipar területén. Szergej Gurulev, a Fehérorosz Állami Védelmi Ipari Bizottság feje szerint a fehérorosz védelmi ipar az orosz állami katonai megrendelések 15%-át szállítja.³ A fehérorosz hadiipar fő profilját az automatizált vezetési rendszerek, a kis és közepes fegyverekre szerelhető optoelektronikai eszközök, a tűzvezető rendszerek és különböző katonai járművek, illetve azok alvázainak gyártása teszik ki.⁴ Mások mellett Fehéroroszország gyártja például a T–90-es harckocsik hőérzékelő éjjellátó berendezését.⁵ A gyártáson túl a fehérorosz cégek képesek a harckocsiktól a repülőgépeken át a légvédelmi eszközökig a teljes posztszovjet arzenál felújítására és fejlesztésére, sokszor olcsóbban és jobb minőségben, mint az orosz vetélytársaik.⁶ Moszkva és Minszk erősen egymásra vannak utalva a hadiipar területén, és ezt a függőséget mindkét fél

¹ Jójárt Krisztián az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont kutatóasszisztense.

² A Minszk és Moszkva közti kapcsolat elmélyítéséről már rövidebb idővel a Szovjetunió felbomlását követően megindultak a tárgyalások. A cél egy politikai-gazdasági integráció létrehozása volt annak érdekében, hogy egyesítsék a két állam „anyag és szellemi potenciálját”. [Информационно-аналитический портал Союзного Государства](#), [online] [2016. 04. 22.] Ennek eredményeként az 1999-ben létrehozott Orosz–Belorusz Államszövetség már a közös gazdasági térség és egységes jogrendszer kialakítását tűzte ki célul, a kül- és védelempolitika szoros összehangolása mellett. Az Államszövetség felemás eredményeket könyvelhet el, az integráció mélyítése pedig 2002-ben lényegében kifulladás. RÁCZ András: A belorusz–orosz viszony és a szuverenitás problémája. In: *Külgügyi Szemle*. 2013/3, 3–17. o.

³ Matthew BODNER: [How the Soviet Union Wrecked Russia's Military-Industrial Complex](#), [online], 2015. 06. 10. Forrás: The Moscow Times [2016. 04. 22.]

⁴ [Beltechexport](#) [online], [2016. 04. 22.]

⁵ [Fire control systems for armoured vehicles](#), [online], Forrás: Beltechexport [2016. 04. 22.]

⁶ Sjarhei BOHDAN: [Belarus Strengthens Defense Sector Cooperation With Ukraine](#), [online], 2014. 12. 23. Forrás: Belarus Digest [2016. 04. 22.]

igyekszik csökkenteni. Fehéroroszország egyrészt próbál új piacokat keresni hadiipari termékei és szolgáltatásai számára, másrészt igyekszik bővíteni termékpalettáját. Ez utóbbira példa, hogy Minszk gyorsan kihasználta az orosz–ukrán konfliktus miatt Kijev és Moszkva között megszakadt együttműködést, és ukrán szakemberek tömegét átcsábítva próbálja átvenni az ukrán hadiipar szerepét.⁷ Kijev ugyanis korábban körülbelül 190 különböző alkatrészt szállított az orosz hadiipar számára (míg a nyugati vállalatok mintegy 860 félért).⁸ Ezek között olyan fontos alkatrészek voltak, mint repülőgép- és helikopter-hajtóművek, vagy például a legújabb Admiral Gorskov és Admiral Grigorovics osztályú hadihajókhoz is szükséges gázturbinák.⁹ Minszk helyettesítő szerepét Moszkva rövid távon valószínűleg nem bánja, hiszen Fehéroroszország az orosz haderő számára kedvező módon fogja helyettesíteni a kiesett ukrán importot. Ugyanakkor látható, hogy az orosz vezetés igyekszik csökkenteni a volt szovjet tagállamoktól való függőségét, ezért a fehérorosz védelmi ipar orosz tulajdonba történő átjársására folyamatos kísérleteket tesz, amelyeknek Minszk eddig sikerrel állt ellen.¹⁰ A védelmi ipari együttműködésen túl a katonai oktatás terén is fontos partner Oroszország, ahol jelenleg is több mint 400 belorusz katona képzése folyik.¹¹

Az Államszövetség közös hadgyakorlatokat is folytat, melyek közül a legjelentősebbek a kétévente felváltva megrendezett Zapad (Nyugat) és a Scsit Szojuza (Szövetség Pajzsa). Az előbbi esetében a gyakorlatsorozat főként Fehéroroszország területére koncentrálódik, míg a Scsit Szojuza orosz területen zajlik.¹² A 2015. szeptember 10–16. között tartott Scsit Szojuza hadgyakorlat több mint 8000 katona, 400 jármű, 100 harckocsi és 80 helikopter és repülőgép részvételével zajlott, ami jóval elmaradt a nagyobb szabású 2013-as Zapad mögött.¹³ Ez utóbbi a hivatalos adatok szerint ugyanis 10 000 főt foglalt magában, a szakértők becslése alapján azonban ezt jóval meghaladó, körülbelül 70 000 főre teszik a hadgyakorlatban részt vettek számát.¹⁴ Mind a Zapad, mind pedig a Scsit Szojuza összhaderőnemi gyakorlatok voltak. A 2013-as Zapad a négy évvel korábbi gyakorlatokhoz képest jóval nagyobb élőerőt és haditechnikát vonultatott fel, cserébe viszont ekkor nem került sor a sokat emlegetett 2009-es gyakorlat záróakordjaként végrehajtott, Varsó elleni szimulált nukleáris csapásra.¹⁵ A 2013-as gyakorlat forgatókönyve szerint egy terrorista csoport hatolt be Fehéroroszország és a kalinyingrádi régió területére, hogy ott felforgató tevékenységet végezzenek és destabilizálják azt. A gyakorlat keretében izolálták ezeket az illegális fegyveres csoportokat, biztosították a kritikus infrastruktúrák védelmét, majd masszív ellentámadásba mentek át az orosz–fehérorosz erők. A fehérorosz hadsereg először hajtott végre partraszálló műveletet a gyakorlat keretében a kalinyingrádi régió stabilizálása érdekében. A gyakorlat különlegessége volt, hogy a szovjet idők óta először nemcsak katonai erők, hanem a belügyminisztérium és az FSZB fegyveres alakulatai is részt vettek a műveletben. Fontos látni, hogy annak ellenére, hogy a gyakorlat első szakasza alapvetően egy irreguláris támadás elleni védekezést szimulált, a modellezett konfliktus második szakasza már egy masszív, reguláris erőkkel végrehajtott ellentámadást mutatott be. Az alkalmazott erők és végrehajtott műveletek pedig egy NATO elleni regionális háború forgatókönyvét tükrözték, amelynek keretében orosz csapatok belorusz területen, illetve onnan kiindulva hajtottak végre hadműveleteket.¹⁶

A Moszkva és Minszk közötti katonai együttműködés két legfontosabb eleme a közös Regionális Harccsoport és az egységes légvédelmi rendszer, mely utóbbi létrehozása 2016 áprilisában fejeződött be.¹⁷ Míg a Regionális Harccsoport háborús alkalmazás esetén orosz parancsnokság alatt működne, addig az egységes légvédelmi rendszer a fehérorosz légi és légvédelmi erők parancsnokának alárendeltségébe tartozik.

⁷ Uo.

⁸ Russia and Eurasia. In: *The Military Balance 2016*. International Institute for Strategic Studies, 170. o.

⁹ BODNER: i. m.

¹⁰ 2015 augusztusában például Lukasenko elnök erős szavakkal bírálta az oroszok „mohóságát” a nehéz szállítójárműveket (többek között rakéták szállító- és kilövőegységeit) gyártó MZKT üzem megszerzése körüli orosz nyomásgyakorlás kapcsán. [Лукашенко: «У России нет ни денег, ни мозгов»](#). [online], 2015.08.15. Forrás: Antikor. [2016. 04. 22.]

¹¹ [Сотрудничество с вооруженными силами Российской Федерации](#), [online], Forrás: A Belorusz Köztársaság Védelmi Minisztériuma [2016. 04. 22.]

¹² Liudas ZDANAVIČIUS, Matthew CZEJKA: [Russia's Zapad 2013 Military Exercise Lessons for Baltic Regional Security](#), [online], 2015. december. Forrás: Jamestown Foundation [2016. 04. 22.]

¹³ Uo.

¹⁴ Uo.

¹⁵ Uo.

¹⁶ Johan NORBERG: [Training to fight – Russia's Major Military Exercises 2011–2014](#). [online] 2015. december Forrás: FOI Swedish Defence Research Agency. [2016. 04. 22.]

¹⁷ [Russia, Belarus complete formation of united air defense system](#), [online], 2016. 04. 06. Forrás: TASS.ru [2016. 04. 22.]

Ami a fehérorosz földön való orosz katonai jelenlétet illeti, Moszkva jelenleg két, a szovjet időkből fennmaradt katonai objektumot működtet nyugati szövetségesének területén. Az egyik a Baranovicsiban található korai előrejelző radar, a másik a Vilejka haditengerészeti kommunikációs állomás.¹⁸ Ezenkívül Oroszország 2003 decemberétől 2005 augusztusáig négy Szu-27 típusú repülőgéppel látott el légi őrjáratot a belorusz légterben.¹⁹

Fehérorosz aggodalmak

A védelmi együttműködés Moszkva és Minszk között rendkívül széles spektrumú és átfogó. Ugyanakkor a meglévő integráció elmélyítése számos ponton akadályt gördít minden olyan kezdeményezés elé, amely Minszk szuverenitását érintené. Az egységes légvédelmi rendszer létrehozásáról szóló megállapodást például már 2009-ben aláírták a felek, Fehéroroszország azonban nem volt hajlandó elfogadni légierejének orosz parancsnokság alá rendelését. Úgy tűnik, hogy a kérdésben Moszkva meghátrálásra kényszerült, mivel végül az egységes légvédelmi erő a belorusz légierő parancsnokának alárendeltségébe került.²⁰ Szintén hosszú ideje húzódott az orosz légitámaszpont létesítésének terve (Babrujszk, vagy Lida), amivel szemben Lukasenko elnök többször is határozottan állást foglalt, és ami – egy időre legalábbis – lekerült a napirendről.²¹

Minszknak a mélyülő integrációval kapcsolatos vonakodó magatartása Vlagyimir Putyin hatalomra kerülésével függ össze. Lukasenko elnök Boris Jelcin orosz elnöksége idején még kifejezetten támogatta a két ország feletti, szupranacionális intézményrendszer kiépítését.²² A putyini vezetés azonban egyértelművé tette Minszk számára, hogy az integráció a továbbiakban csakis egy módon teljeshet ki: Fehéroroszország Oroszországba történő beolvadásával.²³ Már a 2008-as grúz–orosz háború idején is megmutatkozott Lukasenko elnök féltelme attól, hogy Moszkva akár fegyveres konfliktust is vállal annak érdekében, hogy az egykori szovjet tagköztársaságokat saját érdekszféráján belül tartsa. Nem véletlen, hogy Minszk annak ellenére, hogy Oroszország egyik legközelebbi szövetségese, nem ismeri el Dél-Oszétiát és Abháziát független államokként.

Az ukrajnai válság különösen felerősítette a minszki vezetésben a saját szuverenitásáért érzett aggodalmakat. Lukasenko elnök, miközben kinyilvánította lojalitását Moszkvához, külpolitikai mozgásterét maximálisan kihasználva komoly gesztusokat tett Kijev és Brüsszel irányába is. Fehéroroszország sikeresen lépett fel közvetítő szerepben, miközben ezzel a magatartásával, valamint néhány politikai fogoly szabadon engedésével elérte, hogy az EU megszüntesse az országgal szembeni szankciók legnagyobb részét.²⁴ Minszknak emellett sikerült fenntartania, sőt fejlesztenie a kapcsolatait az új kijevi vezetéssel. Lukasenko elnök találkozott Olekszandr Turcsinov akkori ideiglenes ukrán elnökkel, majd később részt vett Petro Porosenko beiktatásán is.²⁵ Ezzel párhuzamosan a Moszkvához fűződő kapcsolatait visszafogta a fehérorosz vezetés. Minszk nem ismerte el a Krím Oroszországhoz csatolását (bár de facto Oroszország részének tekinti azt), és visszautasította a Kreml által a nyugati szankciókra válaszul elfogadott orosz embargóhoz való csatlakozást.

Semlegességét megerősítette az április 4-én a fehérorosz törvényhozás által elfogadott új katonai doktrínával is. A dokumentum megerősíti, hogy az alkotmány alapján nem engedélyezett a fehérorosz haderő külföldi területen történő alkalmazása. Ez a deklaráció kiváltotta Örményországnak mint a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezete tagjának kritikáját is, hiszen Fehéroroszország így „potyautasként” jelenik meg a kölcsönös

¹⁸ Anaïs MARIN: [Trading off sovereignty. The outcome of Belarus's integration with Russia in the security and defence field](#). OSW Commentary No. 107., [online], 2015. 04. 25. Forrás: Centre for Eastern Studies [2016. 04. 26.]

¹⁹ [Сотрудничество с вооруженными силами Российской Федерации](#), [online], Forrás: A Belorusz Köztársaság Védelmi Minisztériuma [2016. 04. 22.]; [Российские военные в Барановичах: защищаем вашу страну от НАТО](#) [online], 2016. 06. 21. Forrás: Beloruspartisan [2016.06.24.]

²⁰ Uo.

²¹ [Belarus 'does not need' Russian air base – Lukashenko](#). [online], 2015. 10. 07. Forrás: BBC [2016. 04. 22.]

²² Lukasenko elnöknek az integráció támogatása mögött meghúzódó hatalmi indítékairól lásd RÁCZ András: A belorusz–orosz viszony és a szuverenitás problémája. In: *Külgügyi Szemle*. 2013/3, 3–17. o.

²³ RÁCZ: i. m.

²⁴ Artyom SHRAIBMAN: [Europe's Last Dictator Comes in From the Cold](#). [online], 2016.04.06. Forrás: Carnegie Moscow Center [2016. 04. 22.]

²⁵ Uo.

védemen alapuló szövetségben.²⁶ A „színes forradalmak” mellett olyan kifejezések is helyet kaptak az új katonai doktrínában, mint az „illegális fegyveres csoportok”, a „belső fegyveres konfliktus” vagy a „hibrid háború”, melyek egyértelműen azt tükrözik, hogy Fehéroroszország legalább annyira tart egy, az ukrainaihoz hasonló orosz beavatkozástól, mint a nyugati befolyástól.²⁷ Ezt támasztja alá az a szakértői vélemény is, mely szerint az új katonai doktrína számos, korábban a fehérorosz KGB tevékenységi körébe tartozó feladatot a hadsereg különleges erőinek hatáskörébe helyezte át.²⁸

Jól látható, hogy a Lukasenko-féle vezetés – különösen az ukrainai események óta – markánsan előtérbe helyezi a szuverenitás kérdését, miközben folyamatosan keresi az új partneri lehetőségeket más országokkal, hogy csökkentse Oroszországtól való gazdasági függőségét. Ugyan az ország tagja a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetének és az Oroszországgal meglévő Államszövetség szerződése alapján is fennállnak védelmi kötelezettségek Moszkva irányába, paradox módon Minszk időről időre megerősíti semleges pozícióját. Az ukrainai válság kapcsán és az Oroszország és a Nyugat között kiújult feszültségek közepette ezt újfent megerősítette azzal, hogy biztosította Ukrajnát, Fehéroroszország sem aktív (saját katonai erejével), sem pedig passzív módon (egy idegen haderő által fehérorosz területéről indított támadással) nem jelent fenyegetést.²⁹

Orosz szándékok

A fentiek alapján kijelenthető, hogy jelenleg Fehéroroszország területén nincs olyan orosz katonai jelenlét, amely fenyegetést jelentene a NATO kelet-európai tagországaira. Továbbá Minszk minden olyan orosz javaslatot, mely katonai bázis létesítését célozta, határozottan visszautasított. Ennek ellenére valószerűtlennek tűnik, hogy amennyiben Moszkva úgy döntene, hogy fehérorosz területén keresztül indít támadást, azt Minszk hajlandó és képes lenne megakadályozni. A lengyel kollektív emlékezetben még élénken él az 1939-es szovjet megszállás élménye, amikor a Vörös Hadsereg Ukrán és Belorusz Frontja meglepetésszerű támadást intézett Lengyelország ellen. Ebből adódóan a varsói vezetés árgus szemekkel fürkészi az orosz katonai jelenlétet Fehéroroszország területén, és hajlamos az orosz szándékokat offenzív lépésként felfogni.

Ezért fontos, hogy megvizsgáljuk, milyen szándékok húzódnak meg Moszkva azon terve mögött, hogy növelje katonai jelenlétét fehérorosz területen. Noha állítólag felmerült orosz különleges műveleti erőknek a litván határ közelébe való telepítése is,³⁰ ez jelenleg nincs napirenden. Hosszú évek óta, újra és újra felmerül azonban egy orosz légibázis telepítésének terve. A légitámaszpont helyét illetően három helységnév is felmerült, ezek elhelyezkedése önmagában is beszédes információ lehet. 2013-ban még a litván határtól alig több mint 30, a lengyel határtól pedig körülbelül 110 kilométerre fekvő Lida település neve bukkant fel a sajtóban,³¹ majd azt követően a már említett korai előrejelző radarnak otthont adó Baranovicsi,³² ahol a 4 darab légi őrzőjáratot ellátó orosz Szu-27-es is állomásozott 2013 és 2015 között. A legutolsó információk alapján Babrujszk település neve merült fel,³³ amely viszont jóval távolabb található mind a lengyel, mind a litván határtól. Nem tudni, hogy a végső helyszín kiválasztásakor milyen szempontok domináltak, ezért annak pusztán katonai szempontból történő elemzése magában hordozza a tévedés kockázatát. Ugyanakkor, ha csupán ezt a szempontot vesszük alapul, arra a következtetésre jutunk, hogy a telepítés valószínűleg védelmi célokat szolgál, mivel a bázis a litván és lengyel határtól távol helyezkedik el, védve egy, a NATO által indítható meglepetésszerű támadástól. Szintén a defenzív szándékot erősíti a szóban forgó repülőgépek típusa. A 2014-es

²⁶ В Ереване назвали военную доктрину Белоруссии проблемой всех стран ОДКБ [online], 2016. 04. 15. Forrás: Lenta.ru [2016. 04. 22.]

²⁷ Новая военная доктрина Беларуси: с учетом ”цветных революций” [online], 2016. 02. 22. Forrás: Deutsche Welle [2016. 04. 22.]

²⁸ Ennek magyarázata, hogy a KGB lojalitásában a fehérorosz vezetés kevésbé bízik, mint a hadseregében. A KGB tisztjeinek képzése ugyanis még mindig az orosz FSZB akadémiáján történik, szemben a fehérorosz hadseregével, mely mára önálló katonai akadémiával rendelkezik. Ennek a véleménynek Arszenyij Szivitszki fehérorosz szakértő adott hangot a Külügyi és Külgazdasági Intézet által szervezett kerekasztal beszélgetés alkalmával 2016. május 3-án.

²⁹ Lukashenko: No intervention in Ukraine from Belarusian territory. [online], 2015. 04. 08. Forrás: UNIAN [2016. 04. 22.]

³⁰ Erre utalt Arszenyij Szivitszki 2016. május 3-án is.

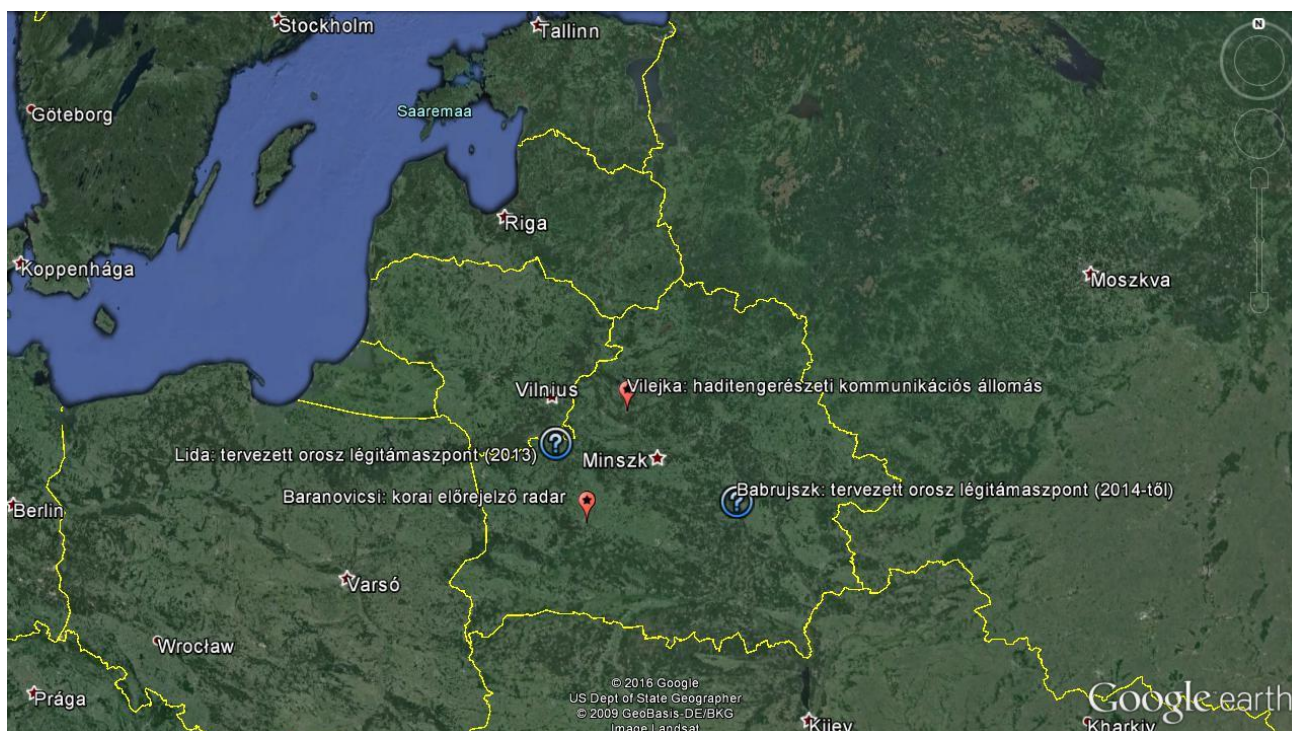
³¹ Just the beginning: Russia to locate air base in Lida. [online], 2013. 06. 26. Forrás: UDF [2016. 04. 22.]

³² Russian air base to be located in Baranovichi not in Lida. [online], 2014. 08.08. Forrás: Euroradio [2016. 04. 22.]

³³ Russia to deploy airbase in Babruisk. [online], 2014. 10. 15. Forrás: Euroradio [2016. 04. 22.]

tervek szerint két év alatt 24 darab Szu–27 telepítése történt volna meg.³⁴ A Szu–27 rendeltetése szerint elfogó vadászpilóta, vagyis elsősorban nem támadó műveletek végrehajtására alkalmazott típus.

Ezzel szemben a defenzív szándékok közé aligha sorolható az az orosz terv, amelynek alapján Iszkander típusú, rövid hatótávolságú rakétákat telepítenének fehérorosz területen. A szándék nem új keletű Moszkva részéről, ahogy azonban a NATO rakétavédelmi rendszerének romániai eleme átadásra került, a kérdés újból felmerült Szergej Lavrov orosz külügyminiszter május 16-ai minszki látogatása alkalmával.³⁵ Egy meg nem nevezett, magas rangú orosz védelmi minisztériumbeli forrás szerint az alapvető konfliktus Minszk és Moszkva között a kérdésben az, hogy a fehéroroszok inkább megvennék a rakétákat, az oroszok viszont saját irányítás alatt telepítenék azokat, orosz kezelőszeméllyel együtt.³⁶ Ezért a légitámaszpont tervéhez hasonlóan, nagy valószínűséggel az Iszkander rakéták telepítésére sem fog sor kerülni.

Orosz katonai objektumok és a tervezett légitámaszpont lehetséges helyszínei Fehéroroszország területén

Ha Moszkva védelmi igényeit vesszük alapul, a Fehéroroszországgal kapcsolatos aggodalmak megalapozottnak tűnhetnek. Földrajzi elhelyezkedéséből adódóan Fehéroroszországnak kulcsfontosságú jelentősége van, hiszen Moszkva a fehérorosz határtól alig több mint 300 km-re található. Minszk sokat hangoztatott semleges politikája kétségeket ébreszthet az orosz vezetésben az Államszövetség közös légterének védelméről, csakúgy, mint a fehérorosz pilóták felkészültsége. A Military Balance évkönyv beszámolója szerint a fehérorosz pilóták elképesztően alacsony, évi 15 repült órát teljesítenek.³⁷

A védelmi igényeken túl a légitámaszpont létrehozására vonatkozó orosz tervek mögött minden bizonnyal nyomós politikai érdek is áll. Nevezetesen, hogy Moszkva pontot tegyen Minszk hintapolitikájának végére. Az Iszkander rakéták telepítésének terve szintén ezt a feltételezést erősíti meg. Egy új orosz katonai bázis létrehozása ugyanis jó időre korlátok közé szorítaná az egyébként az ukrán válság óta látványos javulásnak indult Fehéroroszország–EU-kapcsolatokat.

³⁴ Sjarhei BOHDAN: [The Russian Air Force Base In Belarus: Getting The Facts Straight](#). [online], 2014. 10. 27. Forrás: Belarus Digest [2016. 04. 22.]

³⁵ Sjarhei BOHDAN: [US Missile-Defence System In Europe Increases Strategic Importance Of Belarus](#). [online], 2016.05.20. Forrás: Belarus Digest [2016. 06. 24.]

³⁶ Uo.

³⁷ Russia and Eurasia. In: *The Military Balance 2016*. International Institute for Strategic Studies, 182. o.

Összefoglalás

Kijelenthető, hogy a fehérorosz haderő jelen állapotában nem jelent kihívást a szomszédos NATO-tagországok számára. A fehérorosz katonai költségvetés 2014-ben körülbelül 838 millió dollár volt (összehasonlításként: a magyar védelmi költségvetés mintegy 1 milliárd dollár).³⁸ A katonai képességek nyilvánvaló hiányán túl nem utolsósorban a fehérorosz alkotmány tiltja a haderő külföldi területen való alkalmazását, amit az ukrán konfliktus óta többször is hangsúlyozott a fehérorosz vezetés, az új katonai doktrína pedig újfent megerősítette azt. Az orosz katonai jelenlét az országban jelenleg marginális, Minszk pedig hevesen ellenez minden olyan orosz törekvést, mely ennek megváltoztatására irányul. Ugyanakkor annak lehetőségét nem lehet kizárni, hogy Moszkva – Minszk szuverenitásának súlyos megsértésével – Fehéroroszországon keresztül indítson katonai műveletet Lengyelország vagy Litvánia ellen. Az ukrán beavatkozás azt igazolja, hogy Moszkva nemzetközi jogi kötelezettségeit könnyedén háttérbe szorítja, ha veszélyeztetve látja érdekeit. Szergej Sojgu orosz védelmi miniszter 2016. január 12-én három új hadosztály felállítását jelentette be a nyugati katonai körzeten belül. Egyes szakértők szerint a döntésben – a hivatalos indoklással ellentétben – nem a NATO térségbeli megnövelt katonai jelenléte játszott szerepet, hanem egy esetleges újbóli ukrán beavatkozásra, vagy egy fehérorosz színes forradalom „kezelésére” való felkészülés. Ezt támasztja alá, hogy a terv értelmében az orosz hadsereg két hadosztályt az ukrán határ közelébe, míg egyet Jelnyába, a fehérorosz határtól alig 100 km-re telepít 2016 végéig.³⁹

Amíg Fehéroroszország képes megőrizni szuverenitását, úgy tűnik, hogy nem kerül sor az orosz katonai jelenlét kiszélesítésére az országban. Ez azonban látszólag egyedül Lukasenka elnökön múlik, aki eddig sikeresen hátrította az orosz katonai jelenlét növelésére irányuló kísérleteket. Kérdés azonban, hogy közép- és hosszú távon a gazdaságilag Moszkvának kiszolgáltatott Minszk meddig képes ellenállni a növekvő orosz nyomásnak, és a Nyugat a szankciók feloldásán túl képes-e időben és érdemben segítséget nyújtani a fehérorosz gazdaságnak, melyet az orosz piac gyengülése rendkívül súlyosan érint.

³⁸ Russia and Eurasia. In: *The Military Balance 2016*. International Institute for Strategic Studies, 181. o.

³⁹ Micheal KOFMAN: [Russia's New Divisions in the West](#). [online] 2016.05.07. [2016. 06. 24.]

Stratégiai Védelmi Kutatóközpont NÉZŐPONTOK 2016/5.

Az „SVKK Nézőpontok” 2010 óta a Kutatóközpont külső munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit, értékeléseit közreadó, illetve a Központ munkatársainak szubjektívebb szakmai véleményét közlő időszakos kiadvány.

Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Szerkesztés és tördelés:
Bazsó Márton, Csiki Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

© Jójárt Krisztián, 2016

© Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2016